

Nr 16

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om upphävande eller omläggning av viss indirekt beskattning.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 11 av herrar *Isacson* och *Ringaby* samt II: 15 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsamt utredning rörande vilka punktskatter som bör avskaffas i och med att omsättningskatten erhållit sin nuvarande höjd»;

2) de likalydande motionerna I: 259 av herrar *Thorsten Larsson* och *Harald Pettersson* samt II: 304 av herr *Hansson* i Önnarp *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta avskaffa den särskilda varuskatten på socker och sirap fr. o. m. den 1 juli 1963, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar och övergångsbestämmelser;

3) de likalydande motionerna I: 260 av fröken *Nordström m. fl.* och II: 300 av fröken *Elmén m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att den särskilda varuskatten på tandpulver, tandkräm och munvatten slopas fr. o. m. den 1 juli 1963, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härav föranledda författningsändringar»;

4) de likalydande motionerna I: 429 av herr *Boheman* och II: 533 av herr *Kollberg*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla betydelsen av att en fullständig utredning rörande den tekniska utformningen av det indirekta skattesystemet framlägges i samband med de förslag till skattereformer som enligt föreliggande planer skall av allmänna skatteberedningen slutföras år 1964»;

5) de likalydande motionerna I: 445 av herrar *Stefanson* och *Nyman* samt II: 538 av herrar *Westberg* och *Gustafsson* i Borås, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsamt utredning av gällande punktskatter i syfte att nå den av 1952 års kommitté för indirekta skatter förordade likformigheten i den indirekta beskattningen»;

6) de likalydande motionerna I: 446 av herr *Stefanson m. fl.* samt II: 436 av herrar *Kollberg* och *Berglund*, vari hemställts, »att riksdagen med förordande av en provisorisk nedsättning av den särskilda försäljningskatten på

guldsmedsvaror uppdrager åt skatteutredningen att utarbeta förslag härtill i sådan ordning att proposition kan föreläggas 1964 års riksdag»;

7) de likalydande motionerna I: 516 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 629 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att försäljningsskatt på grammofonvaror (grammofoner, grammofonverk etc. samt grammofonskivor) enligt förordningen den 5 mars 1948 med däri senare vidtagna ändringar icke må utgå fr. o. m. den 1 juli 1963, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar och övergångsbestämmelser; ävensom

8) motionen I: 443 av herr *Ferdinand Nilsson m. fl.*, vari bl. a. hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag snarast om allmänna varuskattens omläggande till att uttagas i partihandels- och produktionsledet för att därmed underlätta hänsynstagande till social skatteavvägning och produktionens behov.

Såvitt avser motionen I: 443 upptar utskottet till behandling i detta betänkande endast det första i motionens hemställan upptagna yrkandet. Övriga i motionen framställda yrkanden behandlar utskottet i annat sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 260, I: 443, I: 445, I: 446, I: 516, II: 15, II: 304 och II: 533.

Gällande bestämmelser m. m.

Allmän varuskatt utgår enligt förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt från och med år 1960 för varor, som försäljes eller på annat sätt tillhandahålles eller tages i anspråk inom riket, samt för varor, som införes till riket. Allmän varuskatt skall även erläggas för tjänsteprestation, ifall denna huvudsakligen har avseende på skattepliktiga varor. Från den principiella skatteplikten undantages vissa varor.

Den allmänna varuskatten höjdes genom förordning den 15 december 1961 (nr 625) från och med 1962 från 4 till 6 procent av beskattningsvärdet.

Inkomsterna av allmän varuskatt beräknas för budgetåret 1963/64 till 2 800 milj. kronor.

Särskild varuskatt och utjämningskatt. Varuskatt infördes genom förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt. Genom förordning den 25 november 1960 (nr 612) har dels rubriken till nämnda förordning ändrats till förordning om särskild varuskatt, dels företagits sådana ändringar, som för-anledes av den i 1958 års tulltaxa begagnade nomenklaturen, och dels öppnats möjligheter för importgrossister att genom registrering hos kontrollstyrelsen i beskattningshänseende jämnas med inhemska tillverkare. Sär-

skild varuskatt utgår för socker med 20 öre och för sirap med 16 öre för kilo samt för choklad, konfektyrvaror och glass med 65 procent, för spritdrycksessenser med 50 procent, för tandkräm och munvatten med 20 procent, för puder, nagellack och likartade skönhetsmedel med 65 procent samt för parfymer, hårvatten etc. med 40 procent av varans beskattningsvärde ävensom för spelkort med en krona per lek. Varans beskattningsvärde är för de kemisk-tekniska preparaten av kosmetisk typ i princip lika med det pris varan betingar vid försäljning till detaljist och för övriga varor i princip lika med det pris varan betingar vid försäljning i större poster till grossist.

I samband med den provisoriska lösningen av vissa problem för livsmedelsindustrien till följd av Sveriges anslutning till EFTA infördes genom förordning den 3 juni 1960 (nr 258) utjämningskatt på vissa choklad- och konfektyrvaror samt på wafers och biscuits. Utjämningskatten utgår med 50 öre per kilogram av de skattepliktiga varorna.

Den särskilda varuskatten inklusive utjämningskatten är för budgetåret 1963/64 beräknad till ca 350 milj. kronor. För inhemska tillverkare och registrerade importörer kan det sammanlagda skattebeloppet fördelas efter varugrupperna på följande sätt.

Choklad- och konfektyrvaror.....	205 milj. kronor		
Socker och sirap	60 »	»	
Spritdrycksessenser	0,4 »	»	
Tekniska preparat.....	70 »	»	
Spelkort	1 »	»	

Till dessa belopp kommer skatt, som av oregistrerade importörer erlägges till tullverket vid införsel till riket.

Försäljningskatt. När den tidigare allmänna omsättningsskatten slutligt avvecklades från och med den 1 juli 1948 ersattes denna i fråga om tre särskilda varugrupper för vilka s. k. skärpt omsättningsskatt utgätt, nämligen mattor, guldsmedsvaror och grammofonvaror, av en särskild försäljningskatt. Denna skatt utgår som regel med 20 procent av försäljningsvärdet, dock att skatten skall för grammofonvaror utgå med visst belopp per enhet och för importerade mattor med visst belopp för kilogram. Dessa styckeskatter skall motsvara skatt beräknad efter 20 procent av försäljningsvärdet till konsument.

Försäljningskatten beräknas under budgetåret 1963/64 inflyta med 53 milj. kronor. Detta belopp kan fördelas på de beskattade varuområdena med 39 milj. kronor på guldsmedsvaror, 9 milj. kronor på grammofonvaror och 5 milj. kronor på mattor.

Pälsvaruskatt. Genom förordningen den 30 juni 1943 (nr 477) om skatt å vissa pälsvaror, vars senaste lydelse framgår av förordningarna den 25 mars

1960 (nr 118) och den 8 december 1961 (nr 637), ersattes tidigare omsättningskatt för pälsvaror med en särskild pälsvaruskatt, som efter 1961 års författningsändring har formen av värdeskatt. För beredda pälsskinn utgår skatten med 10 procent av skinnets beskattningsvärde, som beträffande inom riket beredda skinn fastställs av Kungl. Maj:t och skall motsvara det pris skinnets anses betinga vid utlämning från berederi och som beträffande importerade skinn är lika med importpriset med tillägg av tull. Gällande beskattningsvärden framgår av kungörelsen den 12 oktober 1962 (nr 528). För varor, helt eller delvis bestående av pälsskinn, utgår skatten vid införsel med procenttal från 2 till 8 av importpriset jämte därå belöpande tull. Pälsvaruskatt kan under budgetåret 1963/64 beräknas inflyta med ca 4 milj. kronor.

Skatt på läskedrycker utgår med 33 öre per liter. Bestämmelser om beskattningen är meddelade i förordningen den 27 maj 1960 (nr 253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker. De skattepliktiga läskedryckerna utgöres i huvudsak av kolsyrade sådana drycker. Läskedrycksbeskattningen har varit gällande från och med år 1940. Nu gällande skattesats fastställdes av 1958 års riksdag. Skatteinkomsterna är för budgetåret 1963/64 beräknade till ca 70 milj. kronor.

Skatt på kaffe infördes år 1939 genom förordning den 22 december 1939 (nr 877). Nuvarande skattesats, 35 öre per kilogram för orostat kaffe resp. 45 öre för rostat kaffe, fastställdes av 1946 års riksdag. Importen beräknas innevarande budgetår uppgå till 81 000 ton. Skatteinkomsten är för budgetåret 1963/64 upptagen till 29 milj. kronor.

Frågornas tidigare behandling

De i förevarande motioner berörda frågorna om punktskatternas avskaffande och om omläggning av den allmänna varuskatten till tidigare led har förut varit föremål för riksdagens ställningstagande vid ett flertal tillfällen. I sina betänkanden nr 28 och nr 39, vilka, utom i fråga om ett motionsyrkande, som redovisas nedan, godkändes av riksdagen, avstyrkte bevillningsutskottet de motioner som vid 1962 års riksdag väcktes beträffande dessa spörsmål. Den i motionerna I: 429 och II: 533 framförda motiveringen för utredning av det indirekta skattesystemet har motionsvis icke tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande.

Punktskatternas avskaffande

I betänkande nr 28/1962 anförde utskottet att inkomstbortfallet vid avskaffande av punktskatterna icke kunde anses oväsentligt. Med hänvisning till sitt betänkande nr 79/1961 framhöll utskottet, att allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att överse det nuvarande skattesystemet och att därvid särskild uppmärksamhet torde ägnas frågan huruvida alla ut-

gående punktskatter bör bestå vid sidan av den generella indirekta beskattningen. Med hänsyn till att frågan redan var föremål för utredning fann utskottet inte skäl tillstyrka den i motionerna begärda riksdagsskrivelsen.

Allmän varuskatt i partihandels- eller produktionsledet

Utskottet anförde i sitt betänkande nr 39/1962 att det i dåvarande läge enligt utskottets mening knappast fanns tillräckliga skäl för en omläggning av sättet för uttagande av den allmänna varuskatten och erinrade om att utskottet i denna fråga tidigare framhållit att det emellertid inte är uteslutet att allmänna skatteberedningen kan finna att denna fråga bör omprövas.

Vid behandling av utskottets betänkande nr 39/1962 stannade kamrarna i olika beslut beträffande utredningsyrkandet om i vilket led den allmänna varuskatten bör uttas. Enär de olika meningarna inte syntes kunna sammanjämkas och frågan ej kunde bli föremål för gemensam votering, anmälde utskottet i memorial nr 54/1962 för riksdagen att frågan enligt utskottets mening för då innevarande riksdagssession förfallit.

Motionerna

Principiella yrkanden

I de likalydande *motionerna I: 11* och *II: 15* hänvisas till att 1952 års kommitté för indirekta skatter i sitt betänkande rörande den statliga indirekta beskattningen (SOU 1957: 13) betonade det angelägna i att den indirekta beskattningen gjordes likformig. En vara borde således inte beskattas högre än en annan, om inte särskilda motiv för den högre beskattningen föreläge. Kravet på likformighet i beskattningen finge dock inte utesluta att jämsides med en generell indirekt beskattning bibehölles en särbeskattning av sådana varor, som enligt utbildad praxis ansetts böra beskattas i särskild ordning.

De punktskatter, som enligt kommitténs mening borde upphöra vid genomförandet av en allmän indirekt beskattning, var skatten på glass — som ansågs böra avskaffas under alla förhållanden — skatten på tandkräm, munvatten och schamponeringsmedel, skatten på essenser och extrakter, avsedda för beredning av alkoholhaltiga drycker, ävensom försäljningsskatten på guldsmedsvaror och grammofonvaror samt pälsvaruskatten. Gemensamt för alla dessa skatter är att de inbringar staten relativt obetydliga inkomster och är försedda med en förhållandevis kostsam administration för skatteuppbörd och kontroll. För de skattskyldiga medför dessa skatter ett merarbete och en omgång som inte står i rimlig proportion till de skattebelopp de inbringar staten.

I och med att omsättningsskatten höjdes, är skälen för att slopa de punktskatter som inte är betingade av särskilda omständigheter än starkare än tidigare. Enligt motionärernas mening bör en omprövning företagas beträffande området för punktskatter. I första hand bör enligt motionärernas mening de punktskatter slopas, som kommittén för den indirekta beskatt-

ningen tagit med i sin förenämnda uppräknig. Även de skatter som kommittén lämnade utanför närmast på grund av deras fiskala betydelse, eller i varje fall en del av dem, bör kunna avskaffas.

Även i de likalydande *motionerna I: 429* och *II: 533* hänvisas till 1952 års kommitté för indirekta skatter, som var enig om att den indirekta beskattningen borde så utformas, att den icke påverkade konsumtionsvalet. Denna målsättning har man frångått med den allmänna varuskatten dels genom att behålla punktskatterna och dels genom att varuskatten uttages såväl på den färdiga varan som på förbrukningsartiklar vid produktionen och på investeringar. Även energiskatten medverkar till en olika belastning på varorna. Det fria konsumtionsvalet bör vara en fast utgångspunkt för det indirekta skattesystemets utformning. I enlighet härmed bör speciella skatter icke uttas på råvaror, energi, förbrukningsartiklar och investeringar. En likformig indirekt beskattning innebär från konkurrenssynpunkt en neutral beskattning. Denna neutralitet är aktuell såväl på hemmamarknaden som i fråga om exporten.

Från ekonomisk-politisk synpunkt är varuskatten i sin nuvarande utformning irrationell, enär utformningen bl. a. innebär att belastningen på konsumtion och investeringar sammanknutits. Genom varuskatten har en permanent belastning införts på näringslivets investeringar. Från konjunktursynpunkt är en sådan fastlåsning felaktig, vilket i nuvarande konjunkturläge är uppenbart.

Såväl varuskatten på investeringar som energiskatten har lagts på produktionen utan närmare utredning om effekten för olika branscher och företag; ej heller har verkningarna för den svenska exporten beaktats. Någon mot dessa kostnadsskatter svarande utjämningskatt uttages icke vid import av varor till Sverige. Ej heller sker någon restitution vid export av varor från Sverige. Det system som sålunda tillämpas här i landet är direkt motsatt det som många av våra konkurrentländer tillämpar. Där söker man på allt sätt befria exporten från kostnadsskatter samtidigt som man belastar importen med utjämningskatter i syfte att jämställa in- och utländsk produktion i konkurrensen på hemmamarknaden. Genom konstruktionen av vårt indirekta skattesystem är svensk produktion sålunda i flera hänseenden sämre ställd än motsvarande produktion i utlandet.

Inom EEC, där medlemsländerna sedan mycket lång tid tillbaka haft generella indirekta skatter, har utarbetats ett förslag till harmonisering av de generella indirekta skatterna. Det lär innebära en rekommendation av den s. k. mervärdesskatten. Denna har praktiskt tillämpats i Frankrike. En mervärdesskatt innebär en fördelad skatteuppbörd och samtidigt en likformig belastning på samtliga varor, och i övrigt synes denna skatteform kunna medge större anpassbarhet än det system som tillämpas här i landet. Denna likformighet och anpassbarhet är icke beroende av skattens höjd utan är en direkt konsekvens av den tekniska utformningen. Enligt motionärernas mening bör denna skatteform utredas, vilket icke skedde inom 1952 års kommitté.

I direktiven för allmänna skatteberedningen har sagts att varuskatten skall utgöra ett bestående element i skattesystemet. Även om det kan förut-sättas att den allmänna skatteberedningen kommer att behandla här berör-da problem, vill motionärerna med hänsyn till den stora betydelse som ut-formningen av det indirekta skattesystemet har för vårt näringsliv och med hänvisning till det anförda föreslå att riksdagen understryker vikten av att en fullständig utredning rörande den tekniska utformningen av det indirek-ta skattesystemet utan dröjsmål genomföres och framlägges.

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 445* och *II: 538* anför, att flera av de punktskattebelagda varuslagen inte har mer lyxkaraktär än en mång-fald andra varuslag och att det i varje fall inte är statens sak att avgöra vad som för den enskilda människan kan betraktas som lyxkonsumtion eller ej. Punktskatterna innebär ofta ett ingrepp från statens sida i människornas fria konsumtionsval. Motionärerna ansluter sig till vad 1952 års kommitté för indirekta skatter framhöll beträffande det angelägna i att den indirekta beskattningen gjordes likformig. Kravet på likformighet i beskattningen finge dock inte utesluta att jämsides med en generell indirekt beskattning bibehölls en särbeskattning av sådana varor som enligt utbildad praxis an-setts böra beskattas i särskild ordning såsom sprit- och maldrycker, tobak samt motorfordon och motorbränsle.

De punktskatter som enligt kommitténs mening borde upphöra vid genom-förandet av en allmän indirekt beskattning var skatten på tandkräm, mun-vatten och schamponeringsmedel, skatten på essenser och extrakter avsedda för beredning av alkoholhaltiga drycker ävensom försäljningskatten på guldsmedsvaror och grammofonvaror samt pälsvaruskatten. Gemensamt för alla dessa skatter är att de inbringar staten relativt obetydliga inkomster och är förenade med en förhållandevis kostsam administration för skatteupp-börd och kontroll.

I *motionen I: 443* hävdas att den allmänna varuskatten har starka drag av vad som kan rubriceras som motsatsen till socialt hänsynstagande vid be-skattningen. Familjeförsörjaren drabbas hårdare än den ensamstående. Då de prisbilliga nödvändighetsvarorna betyder mera för dem som har det mindre gott ekonomiskt ställt, drabbar skattens utvidgning dessa hårdare än de bättre ekonomiskt ställda. Företagare med växlande inkomster, skuldsatta och sociala understödstagare träffas trots minimal skattekraft likväl av den-na otidsenliga skatteform.

Redan vid skattens tillkomst ifrågasattes om den icke även av rent prak-tiska skäl borde uttagas, icke i detaljhandeln »vid disk», utan i partihandels- eller produktionsstadiet. Från de sociala synpunkter som ovan berörts skulle en sådan utformning av konsumtionsbeskattningen möjliggöra en differen-tiering och avvägning med hänsyn till produktionen och till en varas bety-delse från konsumenternas synpunkt. Det skulle vara möjligt att ta hänsyn till sociala skäl och således från skatten undanta för livsuppehållet nödvän-diga varor samt lägga skattens tyngdpunkt på lyx- och överflödskonsumtion.

*Yrkanden beträffande särskilda varuområden**A. Särskild varuskatt*

Till stöd för yrkandet i de likalydande *motionerna I: 259* och *II: 304* anföres bl. a. att socker är ett av våra allra viktigaste livsmedel och att den inhemska produktionen därav upprätthålles av beredskapsskäl och därför åtnjuter ett icke oväsentligt skydd. Punktskatten på socker, från vilken socker, som användes inom choklad- och konfektyrindustrien är undantaget, leder till att de svenska hushållens sockerkonsumtion beskattas med 60 milj. kronor, vartill kommer allmän varuskatt med i runt tal 3,8 milj. kronor. En annan olägenhet med sockerskatten är enligt motionärerna att den försämrat det svenska sockrets konkurrenskraft gentemot handeln i Danmark och Norge.

Beträffande beskattningen av tandkräm framhålles i de likalydande *motionerna I: 260* och *II: 300* att redan vid införandet av skatten på tandpulver, tandkräm och munvatten anfördes starka betänkligheter, som grundade sig på att tandkräm inte är någon lyxvara. Betänkligheterna har enligt motionärerna blivit allt starkare, sedan det visat sig att tandkräm har en icke obetydlig kariesförebyggande effekt. Användningen av tandpasta och munvatten befordrar en god munhygien, och denna är av största betydelse för förebyggande av tandsjukdomar, varför dessa varor bör betraktas som värdefulla hygieniska preparat och inte som lyxartiklar.

Motionärerna anser, att ett borttagande av skatten på nämnda varor skulle vara ägnat att stimulera förbrukningen av dem. Härigenom kan en viss reducering av kostnaderna för tandvården tänkas bli följden, varför något reellt inkomstbortfall ej behöver uppkomma, om skatten slopas.

B. Försäljningsskatt

I de likalydande *motionerna I: 446* och *II: 436* erinras om, att frågan om försäljningsskatten på guldsmedsvaror enligt motionärernas mening kommit i ett nytt läge genom att man i Danmark beslutat att från och med den 1 april 1963 icke beskatta guldsmedsbranschens varor högre än andra varuslag. Under de gångna åren har svenskar vid resor i utlandet köpt guldsmedsvaror framför allt i Italien, där guldvarorna är relativt billiga men i utförande icke kan mäta sig med vad som tillverkas här i landet. Det är mycket stora summor, som på detta sätt undandrages den svenska guldsmedsbranschen, och en av huvudledningarna till att det är billigt att köpa t. ex. i Italien är försäljningsskatten. När nu den danska särbeskattningen bortfaller, betyder detta, att guldsmedsvaror även i Danmark blir betydligt billigare än här hemma. Den svenska guldsmedsnäringsen står kvalitativt högt och har möjligheter att få ut sina varor på andra marknader under förutsättning, att man kan satsa helt och fullt på hemmamarknaden. Sviker hemmamarknaden, blir möjligheterna till produktion här i landet starkt beskurna, vilket skapar sysselsättningsproblem för den specialutbildade arbetskraften inom denna bransch. Det förefaller branschens utöware orättvist och orimligt, att

just varor av ädla metaller och ädla stenar skall belastas med högre skatt än mycket av det kرافs som säljes i landet och av vilket det mesta är importerat.

Motionärerna framhåller vidare såsom en olägenhet med försäljningsskatten det merarbete, som landets guldsmedsaffärer åläggas, då de tjänstgör som inkasserare av skatten. Föreskrifterna angående bokföring av skattepliktiga varor är många och besvärliga för en icke bokföringskunnig. Ett bibehållande av försäljningsskatten skulle enligt motionärernas mening mycket snart medföra, att tillverkningen i Sverige av guldsmedsvaror reducerades till ett minimum. Guldsmedsbranschen behöver en konkurrens på lika villkor med andra gåvobranscher.

Beträffande försäljningsskatten på grammofonvaror framhålles i de likalydande *motionerna I: 516* och *II: 629* att bandspelaren och magnetofonbandet under senare år blivit en allt starkare konkurrent till grammofonen och grammofonskivan och att detta förhållande bidragit till minskad avsättning av grammofonvaror. Produktionsminskningen har ostridigt drabbat i första hand den värdefullare repertoaren, svensk seriös musik och svensk populär-musik utanför den många gånger relativt kortlivade schlagerrepertoaren. Möjligheterna att producera god svensk musik och göra denna känd här hemma och utomlands har därmed begränsats.

Skattens utformning som en styckeskatt medför även att skattebelastningen på olika typer av skivor blir synnerligen ojämn, vilket knappast står i överensstämmelse med i övriga skattesammanhang tillämpade principer. I vissa fall utgår försäljningsskatten med belopp motsvarande under 10 procent av försäljningspriset, i andra med 25 procent och ofta ännu högre, speciellt i de fall då utförsäljningar eller realisationer av skivor av olika skäl äger rum.

Särbeskattningen av grammofoner och grammofonskivor får enligt motionärernas uppfattning anses vara synnerligen anmärkningsvärd såväl med hänsyn till förhållandena på andra områden inom kulturlivet som i jämförelse med andra punktbeskattade varuområden. Då beskattningen principiellt icke längre kan försvaras synes anledning föreligga att behandla frågan om ett upphävande av skatten på nämnda varor utan att allmänna skatteberedningens ståndpunktstagande avvaktas.

Utvecklingen inom grammofonbranschen har också varit sådan att ett avskaffande av specialskatten framstår såsom nödvändigt för tillgodoseende av det allmän-kulturella önskemålet om upprätthållande och utökning av inspelning av värdefullare musikverk ävensom med hänsyn till den belastning i övrigt som skatten utgör för värdefulla avsnitt inom vårt kulturliv.

Utskottet

I motionerna I: 11 och II: 15 har hemställts om utredning rörande avskaffandet av vissa punktskatter i och med att den allmänna varuskatten erhållit sin nuvarande höjd, medan motionärerna i motionerna I: 445 och II: 538 hemställt om en likartad utredning i syfte att nå den av 1952 års kommitté för indirekta skatter förordade likformigheten i den indirekta beskattningen. Gemensamt för förevarande motioner är att de hänvisar till nämnda kommitté, som i sitt betänkande uttalat att en vara inte borde beskattas högre än en annan om inte särskilda motiv förelåg för den högre beskattningen. De punktskatter som enligt kommitténs mening borde upphöra vid införandet av en allmän indirekt beskattning var skatten på tandkräm, munvatten, schamponeringsmedel, spritdrycksessenser samt på guldsmeds-, gramfon- och pälsvaror. Utredningsyrkandena avser i första hand punktskatterna på dessa varuområden. Enligt motionärerna erhåller staten härigenom relativt obetydliga inkomster, vilka icke står i proportion till statens administrationskostnader och de skattskyldigas merarbete. I motionerna I: 11 och II: 15 yrkas därjämte att utredningen bör omfatta de skatter, som kommittén lämnade utanför på grund av deras fiskala betydelse, exempelvis skatten på kaffe och läskedrycker.

I vissa motioner yrkas upphävande från och med den 1 juli 1963 av punktskatterna på särskilda varuområden, som omfattas av förenämnda motionsyrkanden. Sålunda innehåller motionerna I: 260 och II: 300 yrkande om upphävande av den särskilda varuskatten på tandkräm m. m. samt motionerna I: 516 och II: 629 yrkande om upphävande av försäljningsskatten på gramfonvaror. Vidare föreligger ett utredningsyrkande i motionerna I: 446 och II: 436 om provisorisk nedsättning av den särskilda försäljningsskatten på guldsmedsvaror. På det förevarande punktskatteområdet yrkas därjämte i motionerna I: 259 och II: 304 upphävande av den år 1958 införda särskilda varuskatten på socker och sirap.

I motionerna I: 429 och II: 533 hemställs att riksdagen i särskild skrivelse måtte framhålla betydelsen av en fullständig utredning rörande den tekniska utformningen av det indirekta skattesystemet. Motionärerna framhåller vikten av att den indirekta beskattningen är likformig och ur konkurrenssynpunkt neutral, vilket man frångått icke blott genom att behålla punktskatterna utan även genom att uttaga allmän varuskatt på förbrukningsartiklar vid produktionen och på investeringar. Sådan effekt har enligt motionärerna även energiskatten. Genom konstruktionen av vårt indirekta skattesystem är svensk produktion i flera hänseenden sämre ställd än motsvarande produktion i utlandet. Motionärerna finner det möjligt att den s. k. mervärdesskatten skulle erbjuda en ur angivna synpunkter bättre lösning av den indirekta beskattningen och yrkar därför att denna skatteform utredes.

Vad slutligen angår den i detta sammanhang till behandling upptagna mo-

tionen I: 443 har däri bl. a. hemställts om riksdagsskrivelse med begäran om utredning i syfte att uttaga den allmänna varuskatten i partihandels- och produktionsledet för tillgodoseende av sociala skattesynpunkter och produktionens behov. Motionärerna anför, att härigenom skulle från beskattningen kunna undantagas för livsuppehållet nödvändiga varor och skattens tyngdpunkt läggas på lyx- och överflöds konsumtion.

Utskottet får till en början erinra om att punktskatterna varit föremål för väsentliga ändringar sedan 1952 års kommitté för indirekta skatter avgav sitt betänkande år 1957. En betydande skärpning av vissa skattesatser ägde rum och nya skatteområden tillkom sålunda i samband med 1958 års beslut i försvarsfrågan. Inom de särskilda varuskatternas område har vidare av handelspolitiska skäl tillkommit utjämningskatt, varjämte skattetekniska omläggningar ägt rum. Vidare infördes genom beslut av 1959 års höstriksdag en allmän varuskatt. Skattesatsen, som ursprungligen var 4 procent, höjdes fr. o. m. år 1962 till 6 procent. Förutsättningarna för punktskatternas avskaffande är således idag väsentligt annorlunda än när 1952 års kommitté tog ställning till detta spörsmål. I årets statsverksproposition är de särskilda varuskatterna för budgetåret 1963/64 beräknade till 415 milj. kronor. Om därtill räknas skatten på kaffe, 29 milj. kronor, och läskedrycksskatten, omkring 70 milj. kronor, uppgår statsinkomsterna av dessa punktskatter till cirka 515 milj. kronor.

Utskottet kan biträda motionärernas mening att punktskatterna i vissa fall har ofördelaktiga verkningar och påverkar konsumenternas val i de fall där substitut till de punktbeskattade varorna erbjudes. I samma mån som beskattningen belastar viss bransch kan detta således gynna närliggande obeskattade varuområden. I och för sig torde det enligt utskottets uppfattning vara så, att ju mer den allmänna varuskatten höjes desto mer framträder olägenheterna av punktskatterna.

Såsom 1962 års bevillningsutskott framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 28 torde allmänna skatteberedningen ägna särskild uppmärksamhet åt frågan huruvida alla utgående punktskatter bör fortbestå vid sidan av den allmänna varuskatten. Utskottet anser det synnerligen önskvärt att allmänna skatteberedningen i sitt arbete finner lösningar i fråga om avvägningen av den indirekta beskattningen, som möjliggör en mer likformig belastning av denna beskattning. Utskottet har härvid inte tagit ställning till i vad mån man av särskilda skäl bör bibehålla vissa punktskatter.

Beträffande yrkandet i motionerna I: 429 och II: 533 får utskottet erinra om att allmänna skatteberedningen förklarat sig ha för avsikt att om möjligt framlägga förslag rörande fysiska personers beskattning under år 1964. Om det lyckas skatteberedningen att framlägga ett förslag rörande fysiska personers beskattning utgår utskottet ifrån, att ett sådant förslag även kommer att avse delar av den indirekta beskattningen. Det får utifrån dessa utgångspunkter rent tidsmässigt anses uteslutet, att Kungl. Maj:t skulle få möjligheter att på grundval av allmänna skatteberedningens förslag redan till 1964 års riksdag framlägga förslag till en så genomgripande skattereform,

som åsyftas i sistnämnda motioner, bl. a. beroende på att förslag av denna karaktär kräver ett omfattande remissförfarande.

Med hänsyn till det sålunda anförda vill utskottet förorda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att motionerna överlämnas till allmänna skatteberedningen för beaktande.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 11 av herrar Isacson och Ringaby samt II: 15 av herr Nordgren m. fl. om avskaffande av punktskatter,

2) de likalydande motionerna I: 259 av herrar Thorsten Larsson och Harald Pettersson samt II: 304 av herr Hansson i Önnarp m. fl. om upphävande av den särskilda varuskatten på socker och sirap,

3) de likalydande motionerna I: 260 av fröken Nordström m. fl. och II: 300 av fröken Elmén m. fl. om upphävande av den särskilda varuskatten på tandkräm m. m.,

4) de likalydande motionerna I: 429 av herr Boheman och II: 533 av herr Kollberg om en teknisk omläggning av vissa delar av det indirekta skattesystemet,

5) de likalydande motionerna I: 445 av herrar Stefanson och Nyman samt II: 538 av herrar Westberg och Gustafsson i Borås om utredning rörande punktskatterna,

6) de likalydande motionerna I: 446 av herr Stefanson m. fl. samt II: 436 av herrar Kollberg och Berglund om provisorisk nedsättning av den särskilda försäljningsskatten på guldsmedsvaror,

7) de likalydande motionerna I: 516 av herr Bengtson m. fl. och II: 629 av herr Nordgren m. fl. om upphävande av försäljningsskatten på grammofonvaror, ävensom

8) motionen I: 443 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. i vad den avser uttagande av den allmänna varuskatten i parti-handels- och produktionsledet,

överlämnas till allmänna skatteberedningen för beaktande.

Stockholm den 12 mars 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson*, Stefanson, Oscar Carlsson*, Wörnberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Hellebladh* och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Allard, Nilsson i Svalöv, Vigelso, Engkvist, Asp, Christenson i Malmö, fru Holmqvist, herr Enskog och fru Kristensson.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herr *Gösta Jacobsson*.